

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KAUNO APYGARDOS SKYRIUS

S P R E N D I M A S

2024 m. liepos 19 d. Nr. 21RE1- (AG1-159/11-2024)
Kaunas

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Daivos Bereikienės, Lionelos Gelmanienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja) ir Dariaus Saveikio,

Komisijos posėdyje, rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjos V. V. patikslintą skundą atsakovui Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Kauno valdybos 2024-05-17 rašto Nr. AD5-10863 panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėja V. V. ikiteismine tvarka kreipėsi į Komisiją su patikslintu skundu, prašydama: 1. Panaikinti Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau – ir Departamentas) Kauno valdybos 2024-05-17 raštą Nr. AD5-10863 (toliau – skundžiamas Raštas). 2. Įpareigoti atsakovą atlikti UAB „(duomenys neskelbtini)“ veiklos vertinimą pagal pareiškėjos nurodytas aplinkybes bei pateikti motyvuotą atsakymą.

Pareiškėja nurodo, kad yra mirusiojo M. V. a. k. [duomenys neskelbtini], sutuoktinė. Siekdama išsiaiškinti, ar UAB „(duomenys neskelbtini)“ tinkamai vykdė kremavimo procedūrą, t. y. remiantis įstatymų nustatyta tvarka, pareiškėja kreipėsi į atsakovą su prašymu ištirti UAB „(duomenys neskelbtini)“ veiklą ir pateikė duomenis, kuriais remiantis nurodė, kad UAB „(duomenys neskelbtini)“ pažeidė įstatymo reikalavimus.

Atsakovas skundžiamame Rašte nurodė, kad UAB „(duomenys neskelbtini)“ Kauno skyriui patikrinimui pateikė visus reikalingus asmens kremavimui dokumentus. Taip pat pasiūlė dėl patirtos turtinės ir neturtinės žalos kreiptis į teismą Civilio proceso kodekso nustatyta tvarka.

Pareiškėjos vertinimu, skundžiamas Raštas yra nemotyvuotas ir neaiškus. Iš gauto rašto nėra aišku, kokius duomenis pateikė UAB „(duomenys neskelbtini)“, ar duomenys patvirtina ar paneigia skunde nurodytas aplinkybes. Skunde pareiškėja aiškiai nurodė, kad ji nebuvo davusi sutikimo kremavimui, kuris pagal galiojančius įstatymus yra būtinas. Pareiškėja nurodo, kad atsakovas pagal savo įgaliojimus yra institucija turinti užtikrinti tinkamą teisės aktų įgyvendinimą žmonių laidojimo srityje, atitinkamai, turi prievolę ištirti gautus duomenis ir pateikti motyvuotą atsakymą.

Pažymi, kad pareiškėja pateikė motyvuotą raštą atsakovui, tačiau Atsakovas, pateikdamas atsakymą, neatsakė nė į vieną pareiškėjos nurodytą pastebėjimą, susijusį su, jos vertinimu, UAB „(duomenys neskelbtini)“ atlikta neteisėta veika.

Paaishkina, kad pareiškėja kreipdamasi į atsakovą siekė išsiaiškinti, ar UAB „(duomenys neskelbtini)“ tinkamai atliko kremavimo procedūrą. Atsižvelgiant į tai, kad patikrą atlikti pavesta atsakovui, pareiškėja pagrįstai tikėjosi gauti atsakymus į pateiktus pastebėjimus, tačiau gautas skundžiamas Raštas, pareiškėjos vertinimu, yra visiškai nemotyvuotas. Skundžiamame Rašte nėra nė vieno motyvo dėl aplinkybių, kurias savo skunde pateikė pareiškėja. Pažymi, kad savo prašyme atsakovui, pareiškėja nereiškė reikalavimo nubausti UAB „(duomenys neskelbtini)“, o siekė išsiaiškinti, ar veikla vykdoma pagal įstatymo reikalavimus, t. y. prašė atsakovą atlikti savo tiesiogines funkcijas.

Pareiškėjos nuomone, iš pateikto skundžiamo Rašto nėra galimybės spręsti ar UAB „(duomenys neskelbtini)“ tinkamai veikė ar ne, nes skundžiamas Raštas neturi motyvų (b. l. 28, 29).

Atsakovas Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime nurodo, kad 2024-04-18 buvo gautas pareiškėjos prašymas atlikti UAB „(duomenys neskelbtini)“ veiklos tyrimą. Pareiškėja nurodė, kad UAB „(duomenys neskelbtini)“ (buv. UAB „(duomenys neskelbtini)“) vykdė pareiškėjos sutuoktinio mirusiojo M. V. laidojimo paslaugas ir 2022-12-17 išrašė sąskaitą faktūrą Nr. RESJ 2001807 mirusiojo asmens tėvui L. V. Pareiškėja, kaip mirusiojo sutuoktinė turėjo pirmumo teisę dėl asmens laidojimo būdo ir vietos parinkimo. Ji nėra ir nebuvo davusi sutikimo dėl savo sutuoktinio kremavimo, tokio sutikimo nedavė ir pilnametis poros vaikas. Pareiškėjos nuomone dėl UAB „(duomenys neskelbtini)“ netinkamų veiksmų ir procedūrų nesilaikymo, miręs asmuo buvo palaidotas praėjus daugiau nei vieneriems metams nuo mirties, o pareiškėjai teko ginti savo, kaip sutuoktinės teises teisiniais būdais. Pareiškėja taip pat nurodė, kad ji patyrė turtinę ir neturtinę žalą. Remdamasi šiomis aplinkybėmis, prašė imtis veiksmų: ištirti ar UAB „(duomenys neskelbtini)“ nepažeidė laidojimo ir kremavimo tvarkos bei tinkamai vykdė įstatymų reikalavimus.

Nurodo, kad Departamento Kauno valdybos pareigūnai, tirdami pareiškėjos skunde nurodytas aplinkybes, nuvyko į laidojimo namus, kur jiems buvo pateikti visi asmens palaikų kremavimui reikalingi dokumentai, kremavimo procedūros pažeidimai nebuvo nustatyti.

Skundžiamu Raštu informavo pareiškėją, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 565¹ straipsnio 1 dalies 1 punktu (t. y. kai administracinių nusižengimų teiseną negali būti pradėta, o pradėtoji turi būti nutraukta, kai padaryta veika neturi administracinio nusižengimo požymių) Skyrius nepradėjo administracinio nusižengimo teisenos. Tame pačiame rašte remiantis Aplinkai padarytos žalos atlyginimo dydžių apskaičiavimo metodikos (toliau – Metodika), patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002-09-09 įsakymu Nr. 471, nuostatomis, dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo pareiškėjai buvo pasiūlyta kreiptis į teismą Civilio proceso kodekso nustatyta tvarka.

Atsakovas paaiškina, kad žmonių palaikų laidojimo sąlygas ir tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymas (toliau – Įstatymas). Šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalis nustato, kad asmuo, kuris, būdamas gyvas, šio įstatymo 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka nepareiškė valios dėl savo palaikų kremavimo, palaikus kremuoti galima, jeigu mirusiojo asmens veiksmus pilnametis sutuoktinis (sutuoktinė), partneris (partnerė) ar kiti veiksnūs pilnamečiai asmenys, nurodyti Civilinio kodekso 3.135 straipsnyje, pateikia prašymą kremavimo įmonei ir raštu patvirtina, kad asmuo, būdamas gyvas, nebuvo pareiškęs nesutikimo dėl savo palaikų kremavimo. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – LR CK) 3.135 straipsnyje yra pateiktas artimųjų giminaičių apibrėžimas – artimaisiais giminaičiais pripažįstami tiesiosios linijos giminaičiai iki antrojo laipsnio imtinai (tėvai ir vaikai, seneliai ir vaikaičiai) ir šoninės linijos antrojo laipsnio giminaičiai (broliai ir seserys).

Atsakovo vertinimu, Įstatymas nenumato sutuoktiniui pirmumo teisės teikti prašymą dėl kremavimo. Tik kilus nesutarimams tarp Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų, ar palaikus kremuoti, sprendimą priima mirusio asmens sutuoktinis arba partneris, jei nėra sutuoktinio arba partnerio – pilnamečiai vaikai (įvaikiai) ir jei nėra sutuoktinio arba partnerio ir pilnamečių vaikų (įvaikių) – tėvai (itėviai) (Įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 1–3 punktai), t. y. sutuoktinis kitų artimųjų giminaičių atžvilgiu pirmumo teisę priimti sprendimą kremuoti mirusį asmenį turi tik esant nesutarimui.

Nurodo, kad pareiškėja kreipėsi į Departamentą su prašymu ištirti ar UAB „(duomenys neskelbtini)“ nepažeidė laidojimo ir kremavimo tvarkos bei tinkamai vykdė įstatymų reikalavimus, t. y. ar šio juridinio asmens veiksmuose nėra administracinio nusižengimo, numatyto ANK 369 straipsnio 19 dalyje, sudėties. ANK 369 straipsnio 19 dalyje yra numatyta administracinė atsakomybė už žmogaus palaikų kremavimą atvejais, dėl kurių privaloma atsisakyti kremuoti žmogaus palaikus, arba kremavimo procedūros reikalavimų nesilaikymą. Privalomo atsisakymo kremuoti atvejais yra numatyti Įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje. Departamento pareigūnai, tirdami pareiškėjos prašyme nurodytas aplinkybes, nenustatė atvejų ir (ar) sąlygų, dėl kurių mirusiojo M. V. kremavimą atlikusi įmonė būtų privalėjusi atsisakyti jį kremuoti.

Paaiškina, kad buvo nustatyta, jog 2022-12-16 mirus M. V., mirusiojo tėvas L. V. tą pačią dieną kremavimą atlikusiai įmonei UAB „(duomenys neskelbtini)“ pateikė prašymą kremuoti žmogaus

palaikus. Kartu su prašymu buvo pateiktas laidojančio asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas ir mirusiojo mirties liudijimas. Prašyme L. V. patvirtino, kad tarp artimų giminaičių nėra nesutarimų dėl velionio palaikų kremavimo ir, kad velionis M. V. būdamas gyvas, nebuvo išreiškęs nesutikimo, kad jo palaikai būtų kremuoti po jo mirties (Prašymo 4 ir 6 punktai). L. V. taip pat patvirtino, kad visi šiame prašyme nurodyti duomenys yra išsamūs ir teisingi.

Atkreipia dėmesį, kad kremavimo įmonė asmens duomenis tvarko tik ta apimtimi, kiek tai būtina kremavimo paslaugoms atlikti, ji savarankiškai nedisponuoja duomenimis apie civilinės būklės aktus ar šeimos sudėtį, todėl savo veikloje vadovaujasi laidojančių asmenų pateiktais dokumentais ir jų nurodyta informacija. Konkrečiu atveju prašymą kremuoti mirusį asmenį pateikė vienas iš Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų. Prašymo pateikimo metu kremavimo įmonė neturėjo jokios informacijos, patvirtinančios, kad tarp mirusiojo sutuoktinės ir kitų artimų giminaičių yra nesutarimas dėl palaikų kremavimo, o mirties liudijimą ir kitus dokumentus pateikęs laidojantis asmuo patvirtino, kad tokių nesutarimų nėra. Įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytas reikalavimas pateikti rašytinį artimųjų giminaičių patvirtinimą (susitarimą), Pareiškėjos atžvilgiu neturi būti taikomas, nes pareiškėja nėra mirusiojo artima giminaitė.

Pažymi, kad sprendimą dėl atsisakymo kremuoti žmogaus palaikus kremavimo įmonė turi priimti per 24 valandas nuo prašymo pateikimo ir apie jį pranešti laidojančiam asmeniui (Įstatymo 8 straipsnio 2 dalis), todėl jeigu pareiškėja per šį įstatymo nustatytą terminą būtų pateikusi savo prieštaravimą (nesutikimą) kremuoti mirusio asmens palaikus, kremavimo įmonė turėtų pareigą atsisakyti kremuoti. Šiuo atveju toks nesutikimas nebuvo pareikštas, kremavimo įmonė pareiškėjos pretenziją apie galimai pažeistą kremavimo tarką gavo praėjus daugiau kaip vieneriems metams po kremavimo (kas suponuoja išvadą, kad kremavimo metu nesutarimų nebuvo, jie atsirado vėliau), todėl nebuvo pagrindo nustatyti, kad kremavimo įmonės veiksmuose yra administracinio nusižengimo, numatyto ANK 369 straipsnio 19 dalyje, sudėtis.

Taip pat nurodo, kad konkrečiu atveju remdamasi laidojančio asmens prašymu kremavimą atliko ne pareiškėjos nurodyta įmonė UAB „(duomenys neskelbtini)“ (iki 2023-04-13 buvęs pavadinimas – UAB „(duomenys neskelbtini)“, juridinio asmens kodas (duomenys neskelbtini), o UAB „(duomenys neskelbtini)“ (juridinio asmens kodas (duomenys neskelbtini), nuo 2023-03-03 pakeistas pavadinimas į UAB „(duomenys neskelbtini)“, kuri 2022-12-17 išdavė pažymą apie žmogaus palaikų kremavimą, todėl akivaizdu, kad ir dėl šios priežasties UAB „(duomenys neskelbtini)“ (buv. UAB „(duomenys neskelbtini)“) atžvilgiu negalėjo būti pradėta administracinio nusižengimo teiseną dėl ANK 369 straipsnio 19 dalyje numatyto administracinio nusižengimo.

Paaikškina, kad Departamentas ir kitos valstybinės priežiūros institucijos pagal kompetenciją prižiūri kremavimo įmonių, balzamavimo, laidojimo paslaugų teikėjų ir kapinių prižiūrėtojų veiklą ir kontroliuoja, kaip jie vykdo aplinkos apsaugos, asmens duomenų tvarkymo ir apsaugos reikalavimus, nustatytus šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose (Įstatymo 30 straipsnio 2 dalis), tačiau nereguliuoja ir nekontroliuoja fizinių asmenų tarpusavio santykių, jeigu tai nesusiję su aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės funkcijomis.

Atsakovo vertinimu, Departamento Kauno valdyba skundžiamame Rašte pagrįstai nurodė, kad vadovaujantis ANK 565¹ straipsnio 1 dalies 1 punktu nepradėjo administracinio nusižengimo teisenos ir pasiūlė pareiškėjai dėl nuostolių atlyginimo kreiptis į teismą Civilio proceso kodekso nustatyta tvarka, nes šiuo atveju nesutarimai iš esmės yra kilę ne dėl pačios kremavimo veiklos, o dėl mirusiojo asmens artimo giminaičio (laidojančio asmens) veiksmų – jo pateiktos informacijos.

Nurodo, kad pareiškėjos skundo (pareiškimo) tyrimas buvo pakankamai išsamus, todėl skundžiamo Rašto panaikinimas ir atsakovo įpareigojimas iš naujo išnagrinėti pareiškėjos skundą, kai nustatytos visos reikšmingos bylai aplinkybės, vien formaliu pagrindu yra netikslingas (b. l. 42–45).

Atsakovas 2024-07-08 raštu Nr. AD5-14853 papildomai informavo Komisiją, kad pareiškėjai pateikė patikslintą atsakymą į 2024-04-18 prašymą gavus Pareiškėjos patikslintą skundą, Departamento Kauno valdyba, įvertinusi skundo argumentus, 2024 m. liepos 5 d. pateikė Pareiškėjai patikslintą atsakymą į 2024 m. balandžio 18 d. prašymą. Atsakovas Komisijai pateikė nurodyto atsakymo kopiją ir prašo sprendimą priimti papildomai įvertinus pateikto atsakymo turinį ir argumentus.

Skundas tenkintinas iš dalies, kitoje dalyje skundas atmestinas.

Byloje ginčas kilo dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Kauno valdybos 2024-05-17 rašto Nr. Nr. AD5-10863 teisėtumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjos atstovė advokatė A. P. su 2024-03-12 pretenzija „Dėl nuostolių atlyginimo“ kreipėsi į UAB „(duomenys neskelbtini)“. Pacitavo Įstatymo normas, reglamentuojančias asmens kremavimą ir laidojimą, bei pažymėjo, kad pareiškėja nėra ir nebuvo davusi sutikimo dėl savo sutuoktinio kremavimo, tokio sutikimo nedavė ir pilnametis poros vaikas.

Nurodė, kad atsižvelgiant į teisinį reglamentavimą UAB „(duomenys neskelbtini)“, kaip laidojimo paslaugas teikianti įstaiga privalėjote užtikrinti Įstatymo reikalavimų taikymą, tačiau to nepadarė, ko pasėkoje, asmuo buvo kremuotas be jo sutuoktinės ir vaikų sutikimo. Nurodė, kad pareiškėja patyrė turtinę ir neturtinę žalą ir prašė geranoriškai per 7 dienas nuo šio pranešimo gavimo dienos atlyginti pareiškėjai 725 Eur laidojimo išlaidų (viso laidojimo paslaugos įkainotos 1450 Eur, pateiktoje PVM sąskaitoje faktūroje atskirai paslaugos nėra išskirtos), taip pat atlyginti 5000 Eur neturtinę žalą. Pažymėjo, kad dėl netinkamų veiksmų ir procedūrų nesilaikymo, miręs asmuo buvo palaidotas praėjus daugiau nei vieneriems metams nuo mirties, o Klientei teko ginti savo, kaip sutuoktinės teises teisiniais būdais. Atsižvelgiant į tai, prašome pareiškėjai padengti išlaidas teisei pagalbai apmokėti (pretenzijai parengti). Viso prašoma suma – 5975 Eur (b. l. 52–54).

Į 2024-03-12 pretenziją pareiškėjos atstovei advokatei A. P. atsakyta advokatų kontoros (duomenys neskelbtini), atstovaujančiai UAB „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – ir Klientas) interesams pagal 2023-07-27 teisinių paslaugų sutartį, 2024 m. kovo mėn. [pastaba: tiksli data nenurodyta] raštu. Atsakyme nurodytos tokios faktinės aplinkybės: remiantis Medicininio mirties liudijimu Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – Liudijimas) M. V. (toliau – Velionis) mirė 2022-12-16. Tą pačią 2022-12-16 į Klientą [pastaba: UAB „(duomenys neskelbtini)“] kreipėsi Velionio tėvas L. V., pateikdamas Liudijimą ir Prašymą kremuoti žmogaus palaikus (toliau – Prašymas), kuriuo be kita ko, patvirtino, kad: 1. velionis M. V. būdamas gyvas, nebuvo pareiškęs nesutikimo dėl jo palaikų kremavimo po jo mirties; 2. kad tarp artimųjų giminaičių nėra nesutarimų dėl velionio palaikų kremavimo. 2022-12-17 Kliento atstovai paėmė Velionio kūną iš Velionio tėvo L. V. gyvenamosios vietos, adresu (duomenys neskelbtini). Kūno paėmimo vietoje buvo matyti speciali slaugos lova, leidusi suprasti, jog Velionis paskutines dienas praleido slaugomas tėvo. Jokių kitų asmenų (velionio sutuoktinės, sūnaus ar kitų asmenų), išskyrus velionio tėvą, kūno paėmimo vietoje nebuvo. 2022-12-17 remiantis L. V. Prašymu Velionio kūnas buvo kremuotas Partnerio įmonėje [pastaba: UAB „(duomenys neskelbtini)“] ir tai patvirtina Pažyma apie žmogaus palaikų kremavimą Nr. 133. Remiantis 2022-12-16 Velionio tėvo L. V. Prašymu išduoti kremuotus žmogaus palaikus, kremuoti palaikai išduoti tėvui, nurodžiusiam, jog kremuotus palaikus laikinai laikys namuose.

Pažymėta, jog remiantis Įstatymu prioriteto eilė taikoma tik tuo atveju, kai tarp asmenų, turinčių teisę teikti prašymą dėl kremavimo, kyla nesutarimų. Bendra taisyklė dėl asmens, kuris nebuvo pareiškęs valios dėl savo palaikų kremavimo, palaikų kremavimo yra numatyta Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, kur bendrai išvardinti asmenys, turintys teikti prašymą dėl kremavimo laidojimo paslaugų teikėjui. Nurodyta, jog jeigu tarp V. V. ir Velionio tėvo yra nesutarimų dėl Velionio laidojimo/kremavimo, pastaroji turėtų kreiptis į šį asmenį arba į teisėsaugos institucijas dėl jo neteisėtų veiksmų.

Atkreiptas dėmesys, kad sprendžiant iš Pretenzijos pateikimo datos 2024-03-13 (pateikta po daugiau nei a (vienerių) metų nuo Velionio mirties), nesutarimai tarp Velionio artimųjų kilo ne Velionio mirties datai, o praėjus reikšmingam laiko tarpui po Velionio mirties. Net jei nesutarimai buvo kilę anksčiau, Klientas apie tai nebuvo informuotas, bet Velionio tėvo buvo įtikintas priešingai.

Pasisakant dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo atkreiptas dėmesys, kad Prašymą pateikė Velionio tėvas, t. y. vienas iš artimų giminaičių, pagal Įstatymą, turinčių teisę teikti tokį prašymą ir, kuris raštu be kita ko pasirašytinai patvirtino, jog tarp artimųjų giminaičių nėra nesutarimų dėl velionio palaikų kremavimo, pateikė Liudijimą. Nurodyta, kad sutuoktinis (sutuoktinė) nėra laikytina artimu giminaičiu, todėl sutuoktinės V. V. sutikimas kremuoti Velionį nebuvo reikalingas.

Pažymėta, jog nei Kliento (jo Partnerio), nei jokia kita laidojimo/kremavimo paslaugas teikianti įmonė nėra subjektai, valdantys ar apskritai turintys teisę gauti informaciją apie velionių sutuoktinius ir visus įmanomus artimus giminaičius. Laidojimo/kremavimo paslaugų įmonė nei Įstatymu, nei kitu teisės aktu nėra įgaliota reguliuoti ar koordinuoti sutuoktinio ir artimų giminaičių prioritetingas eiles

priimant sprendimą kremuoti velionį. Minėtoji Įstatymo 5 straipsnio 2 dalis reguliuoja vidinius velionio artimų giminaičių ir sutuoktinio (jei toks yra) santykius, jeigu tarp jų kyla nesutarimas dėl kremavimo.

Nurodyta, kad vadovaujantis protingumo principu, prašymą dėl kremavimo teikiančio asmens rašytinis patvirtinimas apie nesutarimų nebuvimą, laikytinas tinkamu ir pakankamu veiksmu.

Pažymėta, kad jeigu tarp Velionio tėvo ir V. V. Velionio mirties ir/ar kremavimo datai buvo nesutarimų, Klientas apie tai nebuvo informuotas raštu, kaip to reikalauja Įstatymas. Iš jokių mirties/kremavimo datai buvusių faktinių aplinkybių Klientas kitaip spręsti negalėjo (minėta, jog Velionio paėmimo vietoje sutuoktinės ir sūnaus nebuvo).

Atkreiptas dėmesys, jog Velionio laidojimo išlaidos, nepriklausimai nuo to, ar jis buvo palaidotas po metų ar būtų palaidotas mirties dienai vis vien būtų buvę patirtos, todėl Klientas (jo Partneris) negali būti laikomas atsakingu už tokios žalos atlyginimą. Pažymėta, kad dėl neturtinės žalos atsiradimo, kuo ji pasireiškė ir kodėl reikalaujam būtent tokia suma, Pretenzijoje taip pat nepateikta jokių argumentų. Nurodyta, kad Klientas vertina Pretenziją kaip nepagrįstą ir joje keliamų reikalavimų netenkina (b. l. 55–59).

Pareiškėjos atstovė advokatė A. P. su 2024-04-18 prašymu „Dėl tyrimo atlikimo“ kreipėsi į atsakovą. Prašyme nurodė, kad pareiškėja yra mirusiojo M. V. a. k. [duomenys neskelbtini], sutuoktinė. UAB „(duomenys neskelbtini)“ (buvęs pavadinimas UAB „(duomenys neskelbtini)“) vykdė mirusiojo asmens laidojimo paslaugas, ko pasėkoje, 2022-12-17 išrašė sąskaitą faktūrą Nr. RESJ 2001807, mirusiojo asmens tėvui L. V. Duomenų apie paslaugų teikimo sutartį tarp UAB „(duomenys neskelbtini)“ ir L. V. nėra. Pacitavo Žmonių palaikų laidojimo įstatymo 2 straipsnio 14 dalį ir nurodė, kad pareiškėja, kaip sutuoktinė, remiantis teisiniu reglamentavimu turėjo pirmumo teisę dėl asmens laidojimo būdo ir vietos parinkimo. Taip pat pacitavo Įstatymo 6 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies 4 punkto bei Įstatymo 5 straipsnio 2 ir 3 dalių reglamentavimą ir nurodė, kad pažymėjo, kad V. V. nėra ir nebuvo davusi sutikimo dėl savo sutuoktinio kremavimo, tokio sutikimo nedavė ir pilnametis poros vaikas. Be to, vienintelis mirties liudijimo originalas viso laikotarpio metu buvo tik pas V. V. Nurodė, kad V. V. patyrė turtinę ir neturtinę žalą. Pažymėjo, kad dėl UAB „(duomenys neskelbtini)“ netinkamų veiksmų ir procedūrų nesilaikymo, miręs asmuo buvo palaidotas praėjus daugiau nei vieneriems metams nuo mirties, o pareiškėjai teko ginti savo, kaip sutuoktinės teises teisiniais būdais. Pacitavo ANK 369 str. 19 d. reglamentavimą ir prašė imtis veiksmų iširti, ar UAB „(duomenys neskelbtini)“ nepažeidė laidojimo ir kremavimo tvarkos bei tinkamai vykdė įstatymų reikalavimus (b. l. 3, 4, 49–51).

Atsakovas skundžiamu Raštu informavo pareiškėją, kad tyrimo metu UAB „(duomenys neskelbtini)“ Kauno skyriui patikrinimui pateikė visus reikalingus asmens kremavimui dokumentus. Paaškinio, kad Departamentas savo praktinėje veikloje naudoja Metodiką. Pacitavo Metodikos 3 punktą ir nurodė, kad dėl V. V. patirtos turtinės ir neturtinės žalos siūlo kreiptis į teismą Civilio proceso kodekso nustatyta tvarka. Taip pat informavo, kad vadovaujantis ANK 565¹ straipsnio 1 dalies 1 punktu Skyrius nepradėjo administracinio nusižengimo teisenos (b. l. 5–7, 46–48, 65–67).

Departamento Kauno valdyba 2024-07-05 rašte Nr. AD5-14784 „Dėl prašymo atlikti tyrimą (papildymas)“ nurodė pareiškėjai ir jos atstovei, kad 2024 m. balandžio 18 d. per advokatę A. P. gavo pareiškėjos V. V. prašymą dėl UAB „(duomenys neskelbtini)“ (buvęs pavadinimas UAB „(duomenys neskelbtini)“, į. k. (duomenys neskelbtini), buveinė (duomenys neskelbtini)) galimai pažeistų asmens kremavimo ir laidojimo procedūrų. Nurodė, kad Departamento Kauno valdybos Kauno skyrius 2024 m. gegužės 17 d. raštu Nr. AD5-10863 pareiškėjai ir jos atstovei pateikė atsakymą. Taip pat, paaškinio, kad pareiškėjos skundo turinio, kuriuo Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyriui skundžia 2024 m. gegužės 17 d. raštu Nr. Nr. AD5-10863 pateiktą atsakymą, suprato, kad reikalingas detalesnis atsakymas, todėl teikia atsakymo papildymą, išsamiau pagrindžiant motyvus, aplinkybes, teisinį reglamentavimą, kuriais remiantis buvo priimtas sprendimas.

Departamento Kauno valdyba 2024-07-05 rašte Nr. AD5-14784 pacitavo Įstatymo 5 straipsnio 1 dalį, 3 straipsnio 2 ir 4 dalis, LR CK 3.135 straipsnį ir nurodė, kad Įstatymas nenumato sutuoktiniui pirmumo teisės teikti prašymą dėl kremavimo. Tik kilus nesutarimams tarp Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų, ar palaikus kremuoti, sprendimą priima mirusio asmens sutuoktinis arba partneris, jei nėra sutuoktinio arba partnerio – pilnamečiai vaikai (įvaikiai) ir jei nėra sutuoktinio arba partnerio ir pilnamečių vaikų (įvaikių) – tėvai (įtėviai) (Įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 1–3 punktai), t. y. sutuoktinis kitų artimų giminaičių atžvilgiu pirmumo teisę priimti sprendimą kremuoti mirusį asmenį turi tik esant nesutarimui. Nurodė, kad buvo nustatyta, kad 2022-12-16 mirus M. V., mirusiojo tėvas L.

V. tą pačią dieną kremavimą atlikusiai įmonei UAB „(duomenys neskelbtini)“ pateikė prašymą kremuoti žmogaus palaikus. Kartu su prašymu buvo pateiktas laidojančio asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas ir mirusiojo mirties liudijimas. Prašyme L. V. patvirtino, kad tarp artimų giminaičių nėra nesutarimų dėl velionio palaikų kremavimo ir, kad velionis M. V. būdamas gyvas, nebuvo išreiškęs nesutikimo, kad jo palaikai būtų kremuoti po jo mirties (Prašymo 4 ir 6 punktai). L. V. taip pat patvirtino, kad visi šiame prašyme nurodyti duomenys yra išsamūs ir teisingi. Paaiškinio, kad prašymo pateikimo metu kremavimo įmonė neturėjo jokios informacijos, patvirtinančios, kad tarp mirusiojo sutuoktinės ir kitų artimų giminaičių yra nesutarimas dėl palaikų kremavimo, o mirties liudijimą ir kitus dokumentus pateikęs laidojantis asmuo patvirtino, kad tokių nesutarimų nėra. Departamento nuomone, Įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytas reikalavimas pateikti rašytinį artimųjų giminaičių patvirtinimą (susitarimą), pareiškėjos atžvilgiu neturi būti taikomas, nes pareiškėja nėra mirusiojo artima giminaitė. Taip pat paaiškinio, kad sprendimą dėl atsisakymo kremuoti žmogaus palaikus kremavimo įmonė turi priimti per 24 valandas nuo prašymo pateikimo ir apie jį pranešti laidojančiam asmeniui (Įstatymo 8 straipsnio 2 dalis), todėl jeigu pareiškėja per šį įstatymo nustatytą terminą būtų pateikusi savo prieštaravimą (nesutikimą) kremuoti mirusio asmens palaikus, kremavimo įmonė turėtų pareigą atsisakyti kremuoti. Šiuo atveju toks nesutikimas nebuvo pareikštas, kremavimo įmonė pareiškėjos pretenziją apie galimai pažeistą kremavimo tarką gavo praėjus daugiau kaip vieneriems metams po kremavimo, todėl nebuvo pagrindo nustatyti, kad kremavimo įmonės veiksmuose yra administracinio nusižengimo, numatyto ANK 369 straipsnio 19 dalyje, sudėtis. Nurodė, kad privalomo atsisakymo kremuoti atvejai yra numatyti Įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje. Departamento pareigūnai, tirdami prašyme nurodytas aplinkybes, nenustatė atvejų ir (ar) sąlygų, dėl kurių mirusiojo M. V. kremavimą atlikusi įmonė būtų privalėjusi atsisakyti jį kremuoti, todėl juridinio asmens veiksmuose nėra administracinio nusižengimo, numatyto ANK 369 straipsnio 19 dalyje, sudėtis ir teisena nepradedama.

Atkreipė dėmesį, kad konkrečiu atveju, remdamasi laidojančio asmens prašymu, kremavimą atliko ne įmonė UAB „(duomenys neskelbtini)“ (iki 2023-04-13 buvęs pavadinimas – UAB „(duomenys neskelbtini)“), o UAB „(duomenys neskelbtini)“ (nuo 2023-03-03 pakeistas pavadinimas į UAB „(duomenys neskelbtini)“), kuri 2022-12-27 išdavė pažymą apie žmogaus palaikų kremavimą, todėl ir dėl šios priežasties UAB „(duomenys neskelbtini)“ atžvilgiu negali būti pradėta administracinio nusižengimo teisena dėl ANK 369 straipsnio 19 dalyje numatyto administracinio nusižengimo.

Paaiškinio, kad Departamentas ir kitos valstybinės priežiūros institucijos pagal kompetenciją prižiūri kremavimo įmonių, balzamavimo, laidojimo paslaugų teikėjų ir kapinių prižiūrėtojų veiklą ir kontroliuoja, kaip jie vykdo aplinkos apsaugos, asmens duomenų tvarkymo ir apsaugos reikalavimus, nustatytus šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose Įstatymo 30 straipsnio 2 dalis), tačiau nereguliuoja ir nekontroliuoja fizinių asmenų tarpusavio santykių, jeigu tai nesujie su aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės funkcijomis. Nurodė, kad vadovaujantis ANK 565¹ straipsnio 1 dalies 1 punktu Skyrius nepradėjo administracinio nusižengimo teisenos (b. l. 72–76).

Byloje taip pat yra pateiktos šių dokumentų kopijos: 2022-12-16 L. V., laidojančio savo sūnų M. V., įgaliojimas UAB „(duomenys neskelbtini)“ nuvežti velionio palaikus kremavimui į UAB „(duomenys neskelbtini)“ (b. l. 60); L. V. 2022-12-16 prašymas UAB „(duomenys neskelbtini)“ išduoti kremuotus žmogaus palaikus, kuriuos laikys namuose (b. l. 61); L. V. 2022-12-16 prašymas UAB „(duomenys neskelbtini)“ kremuoti žmogaus palaikus. Prašyme patvirtinta, kad tarp artimųjų giminaičių nėra nesutarimų dėl velionio palaikų kremavimo (b. l. 62); M. V. 2022-12-16 Medicininis mirties liudijimas Nr. (duomenys neskelbtini) (b. l. 63); (duomenys neskelbtini) 2022-12-17 pažyma Nr. (duomenys neskelbtini) apie žmogaus palaikų kremavimą (b. l. 64).

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymas, Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas.

Žmonių palaikų laidojimo sąlygos ir tvarką reglamentuojama Įstatyme (1 str.). Įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje nurodyta, kad laidojantis asmuo – asmens, pareiškusio valią dėl savo palaikų laidojimo formos (palaikus palaidoti, palaikus kremuoti ir kt.), paskirtas šiai valiai įvykdyti asmuo arba, jeigu toks asmuo nepaskirtas, o valia pareikšta testamente, – testamentą vykdantis asmuo, arba šiame įstatyme nustatytais atvejais mirusiojo sutuoktinis, partneris, pilnamečiai vaikai (įvaikiai), tėvai

(įtėviai), o jei jų nėra, – kiti artimieji giminaičiai ir kiti šiame bei kituose įstatymuose nurodyti asmenys, organizuojantys palaikų laidojimą. Laidojimas – žmogaus palaikų, taip pat kremuotų ar balzamuotų, užkasimas kape, padėjimas laidojimo rūsyje, kolumbariumo nišoje ar kitoje tam skirtoje vietoje (2 str. 15 d.). Laidojimo paslaugos – paslaugos, apimančios žmogaus palaikų pirminį vežimą, žmogaus palaikų laikymą, žmogaus palaikų paruošimą šarvoti, šarvojimą, žmogaus palaikų vežimą laidoti arba kremuoti, laidojimą, kremavimo dokumentų parengimą (2 str. 16 d.).

Kiekvienas pilnametis veiksnus asmuo turi teisę šio įstatymo nustatyta tvarka pareikšti valią (sutikimą ar nesutikimą) dėl savo palaikų kremavimo (3 str. 1 d.). Asmens valia (sutikimas ar nesutikimas) dėl jo palaikų kremavimo po mirties gali būti pareiškiami Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka testamente arba kitame notaro ar kito įstatymų įgalioto asmens patvirtintame valios pareiškimo dokumente. <...> (3 str. 2 d.). Asmuo sutikimą dėl savo palaikų kremavimo taip pat gali pareikšti raštu sudarydamas trišalę kremavimo paslaugų teikimo po jo mirties sutartį su kremavimo įmone ir laidojančiu asmeniu, išipareigojančiu užtikrinti pareikštos valios įgyvendinimą po ją pareiškusio asmens mirties ir kremavimo paslaugų sutarties vykdymą. <...> (3str. 4 d.).

Asmens, kuris, būdamas gyvas, šio įstatymo 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka nepareiškė valios dėl savo palaikų kremavimo, palaikus kremuoti galima, jeigu mirusiojo asmens veiksnus pilnametis sutuoktinis (sutuoktinė), partneris (partnerė) ar kiti veiksnūs pilnamečiai asmenys, nurodyti Civilinio kodekso 3.135 straipsnyje, pateikia prašymą kremavimo įmonei ir raštu patvirtina, kad asmuo, būdamas gyvas, nebuvo pareiškęs nesutikimo dėl savo palaikų kremavimo (5 str. 1 d.). Kilus nesutarimams tarp šio straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų, ar palaikus kremuoti, sprendžia mirusio asmens: 1) sutuoktinis arba partneris; 2) jei nėra sutuoktinio arba partnerio, – pilnamečiai vaikai (įvaikiai); 3) jei nėra šios dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų asmenų, – tėvai (įtėviai); 4) jei nėra šios dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytų asmenų, – pilnamečiai broliai ir seserys (įbroliai, įseserės); 5) jei nėra šios dalies 1, 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų asmenų, – seneliai, pilnamečiai vaikaičiai (5 str. 2 d.). Kilus nesutarimams dėl žmogaus palaikų kremavimo tarp šio straipsnio 2 dalies tame pačiame punkte nurodytų asmenų, palaikai nekremuojami (5 str. 3 d.).

Žmogaus palaikų kremavimas atliekamas pagal laidojančio asmens arba laidojimo paslaugų teikėjo pateiktą prašymą kremuoti palaikus ir pateikus šio straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus (6 str. 1 d.). Kartu su prašymu kremuoti žmogaus palaikus laidojantis asmuo kremavimo įmonei arba laidojimo paslaugų teikėjui privalo pateikti šiuos dokumentus: 1) asmens, kurio palaikai kremuojami, medicininį mirties liudijimą, <...>; 2) laidojančio asmens <...> tapatybę patvirtinantį <...>; 3) asmens, kurio palaikus prašoma kremuoti, šio įstatymo 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka pareiškštą sutikimą dėl jo palaikų kremavimo, jeigu toks sutikimas buvo pareikštas; 4) jeigu asmuo, kurio palaikus prašoma kremuoti, nebuvo šio įstatymo 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka pareiškęs sutikimo dėl savo palaikų kremavimo, – santuokos liudijimą ar santuokos sudarymo įrašą liudijantį išrašą, <...>, kai laidojantis asmuo yra sutuoktinis, <...> arba giminystės ryšį patvirtinantį dokumentą, kai laidojantis asmuo yra artimasis giminaitis. Šiuo atveju laidojantis asmuo taip pat turi pateikti rašytinį patvirtinimą (artimųjų giminaičių parašais patvirtintą susitarimą ir apie tai pažymėti prašyme kremuoti palaikus), kad tarp mirusiojo artimųjų giminaičių nėra nesutarimų dėl palaikų kremavimo (6 str. 2 d.).

Draudžiama kremuoti žmogaus palaikus, jeigu dėl žmogaus palaikų kremavimo tarp mirusiojo artimųjų giminaičių yra kilęs nesutarimas, nurodytas šio įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje, ir apie tai laidojimo paslaugų teikėjas ar (ir) kremavimo įmonė yra informuoti raštu (7 str. 1 d. 2 p.).

Kremavimo įmonė privalo atsisakyti žmogaus palaikus kremuoti šiais atvejais: 1) jeigu yra šio įstatymo 7 straipsnyje nurodytų aplinkybių; 2) jeigu nebuvo pateikti visi šio įstatymo 6 straipsnyje nurodyti dokumentai (9 str. 1 d.).

Kremavimo, balzamavimo ir laidojimo paslaugų teikimo priežiūra ir kontrolė reglamentuojama Įstatymo šeštame skyriuje. Įstatymo 30 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Aplinkos apsaugos departamentas ir kitos valstybinės priežiūros institucijos pagal kompetenciją prižiūri kremavimo įmonių, balzamavimo, laidojimo paslaugų teikėjų ir kapinių prižiūrėtojų veiklą ir kontroliuoja, kaip jie vykdo aplinkos apsaugos, asmens duomenų tvarkymo ir apsaugos reikalavimus, nustatytus šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose.

Įstatymo 32¹ straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad žmogaus palaikų kremavimas pažeidžiant šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje ir 13 straipsnyje nustatytus reikalavimus užtraukia baudą kremavimo įmonei nuo vieno tūkstančio šesių šimtų iki dviejų tūkstančių eurų.

Atsakomybė už Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų kapinių priežiūros, kremavimo veiklos vykdymo ir žmogaus palaikų vežimo reikalavimų pažeidimus nustatyta ANK 369 straipsnyje. ANK 369 straipsnio 19 dalyje nurodyta, kad žmogaus palaikų kremavimas atvejais, dėl kurių privaloma atsisakyti kremuoti žmogaus palaikus, arba kremavimo procedūros reikalavimų nesilaikymas užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo vieno tūkstančio iki vieno tūkstančio šešių šimtų eurų.

ANK 589 straipsnio 31 dalyje nustatyta, kad administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo, išskyrus šio kodekso 611 straipsnio 4 dalyje nustatytus atvejus, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai dėl šio kodekso <...> 369 straipsnio <...> 19 <...> dalyse <...> numatytų administracinių nusižengimų.

Nagrinėjamu atveju byloje nustatyta, kad pareiškėja, atstovaujama advokatės A. P., kreipėsi į atsakovą Departamentą su 2024-04-18 prašymu atlikti tyrimą dėl UAB „(duomenys neskelbtini)“ (buvęs pavadinimas UAB „(duomenys neskelbtini)“, į. k. (duomenys neskelbtini), buveinė (duomenys neskelbtini) galimai pažeistų asmens kremavimo ir laidojimo procedūrų, neturint visų tam būtinų dokumentų, dėl ko pareiškėja galimai patyrė turtinę ir neturtinę žalą, kuriame išdėstė, pareiškėjos nuomone, svarbias faktines aplinkybes.

Atsakydama į 2024-04-18 prašymą, Departamento Kauno valdyba pareiškėjai ir jos atstovei pateikė skundžiamą Raštą. Pareiškėja savo skundą grindžia argumentais, jog skundžiamas Raštas yra visiškai nemotyvuotas, kad jame nėra nė vieno motyvo dėl aplinkybių, kurias savo skunde atsakovui pateikė pareiškėja.

Komisija, vertindama skundžiamo Rašto turinį, su šiais pareiškėjos argumentais sutinka. Skundžiamame Rašte pasisakydamas dėl pareiškėjos 2024-04-18 prašymo esmės, atsakovas apsiribojo sakiniu, kad tyrimo metu UAB „(duomenys neskelbtini)“ Kauno skyriui patikrinimui pateikė visus reikalingus asmens kremavimui dokumentus ir informavo, kad vadovaujantis ANK 565¹ straipsnio 1 dalies 1 punktu Kauno skyrius nepradėjo administracinio nusižengimo teisenos.

Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999-05-11, 2004-12-13 nutarimai, 2004-11-05 išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (žr., pvz. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012).

Komisija sprendžia, kad nagrinėjamu atveju atsakovo veikimas ir su juo susijusių klausimų sprendimas yra sietinas su institucijos veikimu viešojo administravimo srityje, todėl jos veiklai yra taikytinos Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) (teisės akto redakcija, galiojanti nuo 2024-01-01) normos.

Nagrinėjant šį ginčą, svarbu nustatyti, ar atsakovė tinkamai pagal VAĮ nuostatų reikalavimus išnagrinėjo pareiškėjos 2024-04-18 prašymą bei informavo pareiškėją apie jo nagrinėjimo rezultatus.

Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju atsakovo Departamento Kauno valdybos (viešojo administravimo subjekto) priimtas skundžiamas Raštas yra laikytinas administraciniu sprendimu, kaip apibrėžta VAĮ 2 straipsnio 5 dalyje, t. y. administracinis sprendimas yra teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei. Viešojo administravimo subjekto sprendimai turi atitikti VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintas nuostatas. Vadovaujantis VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 1–8 punktais, administraciniame sprendime turi būti nurodyta: 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas; 2) administracinio sprendimo data; 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris; 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos; 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; 8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos.

VAĮ 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintas įstatymo viršenybės principas reikalauja, kad administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais. Vadovaudamasis VAĮ 3 straipsnio 5 punkte nustatytu išsamumo principu, viešojo

administravimo subjektas į prašymą (skundą) turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo (skundo) nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo (skundo) turinį.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo jurisprudencijoje yra konstatavęs, kad <...> reikalavimas viešojo administravimo subjektui motyvuoti priimamą sprendimą taikomas visose viešojo administravimo srityse (VAĮ 1 str.). Tačiau Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pažymėta, kad viešojo administravimo subjektai sprendžia skirtingo pobūdžio teisinius santykius, kuriuos reguliuoja specialios teisės normos, skirtos tik šiems teisiniams santykiams reglamentuoti, ir skirtinguose teisiniuose santykiuose priimamų individualių administracinių aktų turinys gali būti skirtingas (pagal apimtį, struktūrą ir pan.), nes gali būti nulemtas tų specialiųjų teisės normų reikalavimų, kurios reglamentuoja atitinkamus teisinius santykius (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. spalio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A438-1116/2010). Todėl kiekvienu konkrečiu atveju vertinant individualaus administracinio akto teisėtumą turi būti atsižvelgiama ir į tuos teisės aktus, kurie reguliuoja konkretų teisinį santykį, t. y. turi būti įvertinama, kokie ir kokia apimtimi yra teisiškai reikšmingi faktai bei kokios konkrečios materialinės teisės normos asmeniui gali sudaryti atitinkamas prielaidas bei sąlygas, kad būtų sukurtos, panaikintos ar pakeistos asmens subjektinės teisės tam tikruose teisiniuose santykiuose (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. spalio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A438-1116/2010). Visgi net ir esant tokiai situacijai, kiekvienu atveju negali būti paneigiama viešojo administravimo institucijos pareiga pagrįsti asmenų atžvilgiu priimamus individualius administracinius aktus, t. y. nurodyti konkrečiu atveju pakankamus ir aiškius motyvus, lėmusius sprendimo priėmimą (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 5 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I662-5/2012, 2022 m. birželio 29 d. sprendimą administracinėje byloje eA-2530-602/2022).

Komisija pažymi, kad atsakymas asmeniui, bet kuria forma (skundu ar prašymu) besikreipusiam į viešojo administravimo instituciją, turi atitikti teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Administracinio sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, kad būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar tai darant tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013-11-21 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-2124/2013).

Komisija, įvertinusi aukščiau nurodytą teisinį reglamentavimą bei nustatytas ginčui reikšmingas aplinkybes, sprendžia, kad skundžiamas Raštas, Komisijos vertinimu, negali būti laikomas pagrįstu ir teisėtu, nes neatitinka VAĮ 10 straipsnio 5 dalies reikalavimų, kadangi nurodytos teisės normos požiūriu surašytas ydingai, nes jame nėra aiškiai išdėstyti motyvai, nėra nurodyti teisiškai reikšmingi faktai ir priimto sprendimo motyvai, o materialinės teisės normos (teisinis pagrindas), kuriomis atsakovė vadovavosi priimdama skundžiamą Raštą, nurodytos deklaratyviai.

Komisija pažymi, kad viešojo administravimo sistemai priklausančių kompetentingų institucijų sprendimai privalo būti tikslūs, suprantami, nedviprasmiški, jų motyvų išdėstymas – adekvatus ir pakankamas, leidžiantis suinteresuotam subjektui suvokti, kokios priežastys lėmė vienokią ar kitokią valdžios institucijos sprendimą. Atsakovo atsiliepime į pareiškėjos skundą nurodyti skundžiamo Rašto priėmimo argumentai nagrinėjamoje byloje negali būti vertinami pareiškėjos ginčijamo administracinio akto faktiniu bei teisiniu pagrindimu, kurį atsakovas privalėjo išdėstyti pačiame individualiame administraciniame akte, atlikęs tyrimą pagal pareiškėjos 2024-04-18 prašyme nurodytas faktines aplinkybes.

Pažymėtina ir tai, kad atsakovas nei skundžiamame Rašte, nei atsiliepime į pareiškėjos skundą nenurodė pagrindų, kuriais remiantis pareiškėjos prašymas negalėjo būti išnagrinėtas atsakovo pagal kompetenciją. Priešingai, atsakovas 2024-07-08 rašte Nr. AD5-14853 Komisijai ir pareiškėjai papildomai pateiktame 2024-07-05 atsakyme Nr. AD5-14784 pripažino, kad pareiškėjos prašymą išnagrinėjo ir pateikė pareiškėjai atsakymą – skundžiamą Raštą, tačiau jo tinkamai nemotyavo. Taigi, atsakovas iš esmės neneigė skundžiamo Rašto ydingumo ir po to, kai pareiškėja inicijavo ginčą Komisijoje dėl jo panaikinimo, ėmėsi veiksmų ir pateikė pareiškėjai atsakymo į jos 2024-04-18 prašymą

papildymą, išsamiai pagrindžiant motyvus, aplinkybes, teisinį reglamentavimą, kuriais remiantis buvo priimtas sprendimas.

Remdamasi aukščiau išdėstytu ir vadovaudamasi ginčo šalių teisinius santykius reglamentuojančiomis teisės normomis, kurios aptartos aukščiau, Komisija sprendžia, kad skundžiamas Departamento 2024-05-17 raštas Nr. AD5-10863 „Dėl prašymo atlikti tyrimą“ yra neteisėtas iš esmės, nes neatitinka esminių VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktuose nustatytų reikalavimų administraciniam sprendimui, tai yra savo turiniu prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams, todėl yra naikinamas (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 91 str. 1 d. 1 p.; IAGNTĮ 20 str. 1 d. 2 p.).

Pripažinus, kad skundžiamas Raštas neatitinka teisės aktų reikalavimų, vadovaujantis ABTĮ 94 straipsnyje numatytomis akto panaikinimo pasekmėmis, atsakovas privalėtų tinkamai išnagrinėti pareiškėjos 2024-04-18 prašymą, tačiau Komisija tokio įpareigojimo atsakovui nenustato, atsižvelgdama į Departamento į bylą pateiktus rašytinius įrodymus, patvirtinančius faktines aplinkybes, kad atsakovas pareiškėjai pateikė 2024-07-05 atsakymą Nr. AD5-14784 „Dėl prašymo atlikti tyrimą (papildymas)“, kuriame išdėstė motyvus, atlikto tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes ir teisinį reglamentavimą, kuriais remiantis buvo priimtas sprendimas. Todėl šioje dalyje pareiškėjos skundas dėl įpareigojimo atsakovui atlikti UAB „(duomenys neskelbtini)“ veiklos vertinimą pagal pareiškėjos nurodytas aplinkybes ir pateikti motyvuotą atsakymą atmetinas kaip nepagrįstas (IAGNTĮ 20 str. 1 d. 1 p.).

Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

1. Panaikinti atsakovo Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Kauno valdybos 2024-05-17 raštą Nr. AD5-10863 „Dėl prašymo atlikti tyrimą“.
2. Kitoje dalyje pareiškėjos V. V. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Komisijos sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Lionela Gelmanienė

Komisijos nariai

Daiva Bereikienė

Darius Saveikis